

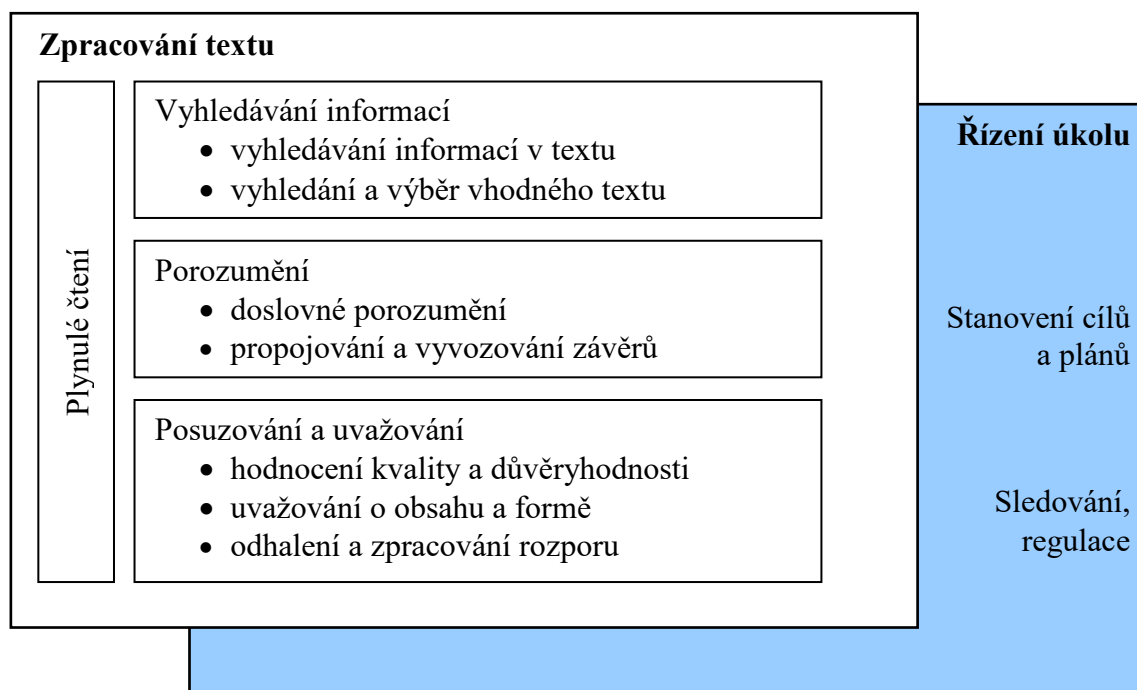
do standardizovaného mezinárodního šetření. Toto přehodnocení je vhodné učinit právě v šetření PISA 2018, kdy se čtenářská gramotnost opět stává hlavní hodnocenou oblastí.

Koncepční rámec šetření PISA 2018 nahrazuje termín „kognitivní aspekty“, který se používal v předchozích verzích koncepčního rámce, termínem „kognitivní procesy“. Tento termín se používá v psychologickém výzkumu čtení a lépe vystihuje podstatu čtenářských dovedností. Termín „aspekt“ byl nejasný a často vedl ke směšování skutečných čtenářských procesů a charakteristik testových otázek.

Současné teorie čtenářské gramotnosti zdůrazňují, že čtení se neodehrává ve vzduchoprázdnu (Snow & the RAND Reading Group, 2002; viz také McCrudden & Schraw, 2007; Rouet & Britt, 2011). Většina každodenních čtenářských aktivit je ve skutečnosti motivována specifickými záměry a cíli (White, Chen, & Forsyth, 2010). Čtenářovy cíle mají vliv nejen na jeho rozhodnutí pustit se do čtení, na výběr určitých textů nebo jejich částí, na používání konkrétních čtenářských strategií, ale také na rozhodnutí určitý text odložit, sáhnout po jiném a porovnávat či propojovat informace z různých textů (Britt & Rouet, 2012; Goldman, 2004; Perfetti, Rouet, & Britt, 1999).

Koncepční rámec čtenářské gramotnosti PISA 2018 vychází z toho, že čtení je orientováno na cíl, je kritické a často vyžaduje propojování informací z různých textů (McCrudden & Schraw, 2007; Rouet, 2006; Vidal-Abarca, Mañá, & Gil, 2010). Původní typologie čtenářských dovedností (OECD, 2000) je v souladu s tím revidována a rozšířena, aby reprezentovala širší škálu činností, které zdatní čtenáři při čtení provádějí.

V šetření PISA 2018 jsou definovány dvě hlavní kategorie čtenářských procesů: procesy zpracování textu a procesy řízení úkolu (obrázek 2). Toto rozlišení odpovídá současným pohledům na čtení jako na záměrnou činnost, která je vázána na konkrétní situaci (viz např. Snow & the RAND Reading Group, 2002). Nicméně test čtenářské gramotnosti PISA se zaměřuje pouze na *procesy zpracování textu*.

Obrázek 2 Čtenářské procesy v šetření PISA 2018